

Phân tích bài thơ Đất Nước Nguyễn Khoa Điềm

Các bài [phân tích Đất Nước Nguyễn Khoa Điềm](#) dưới đây chắc chắn sẽ là tài liệu cần thiết cho các em học sinh lớp 12 chuẩn bị cho các kì thi sắp tới. Hôm nay [Top 10 Branding](#) sẽ tổng hợp **Top 20 mẫu phân tích bài thơ Đất Nước của Nguyễn Khoa Điềm hay nhất**. Hãy cùng cùng tôi tìm hiểu nhé

Đất Nước Nguyễn Khoa Điềm

Cùng với các nhà thơ trong thế hệ chống Mỹ lúc bấy giờ, Nguyễn Khoa Điềm dường như cũng hướng ngòi bút của mình đến một chủ đề lớn lao của thơ ca đương thời đó không gì khác chính là đất nước. Tuy nhiên, có thể nói rằng hình ảnh “đất nước” trong thơ Nguyễn Khoa Điềm không chỉ có đau thương mất mát hay chỉ có những cảnh sơn hào hùm vĩ mà “đất nước” hiển hiện lên trọn vẹn qua những suy nghĩ và cảm nhận hết sức mới mẻ. Qua đoạn trích “Đất nước” trong trường ca “Mặt đường khát vọng” của ông thì đây chính là một định nghĩa đủ đầy về đất nước và qua đó cũng thể hiện sâu sắc tư tưởng cốt lõi của tác phẩm: Đất nước là của nhân dân.

Mở đầu bài thơ chính là một lời tâm tình sâu lắng đưa ta về với cội nguồn:

Khi ta lớn lên đất nước đã có rồi

Đất nước có trong những cái ngày xưa

Ngày xưa mẹ thường hay kể

Đất nước bắt đầu bằng miếng trầu bây giờ bà ăn

Đất nước lớn lên khi dân mình biết trồng tre đánh giặc

Tóc mẹ thì bới sau đầu

Cha mẹ thương nhau bằng gừng cay muối mặn

Cái kèo cái cột thành tên

Hạt gạo phải một nắng hai sương xay giã dần sàng

Đất nước có từ ngày đó...

Trong đoạn thơ này của Nguyễn Khoa Điềm dường như ta có thể thấy rằng, đất nước không phải là cái gì trừu tượng, xa xôi khó nắm bắt mà đất nước chính là những gì thân thuộc và gần gũi nhất. Đất nước có từ trong những câu chuyện ngày xưa ngày xưa, trong miếng trầu của bà ăn, trong dáng tre bất khuất kiên cường, trong những phục tục tập quán, trong hạt gạo nấu những bữa cơm hàng ngày... đều hiện hình lên một đất nước Việt Nam rất đỗi anh hùng, tình nghĩa, giản dị mà thân thương nhất. Và đây có thể nói chính là một định nghĩa, định danh về đất nước hoàn toàn mới và hoàn toàn thiết thực nhất, rõ ràng nhất.

Với nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm, "đất nước" không chỉ là những khoảng giới hạn về không gian địa lý chật hẹp nữa mà ở đây nó còn có chiều dài thời gian lịch sử và chiều sâu văn hóa. Không những thế, "đất nước" còn chính là tình yêu đôi lứa, có trong tình yêu đôi lứa:

Đất là nơi anh đến trường

Nước là nơi em tắm

Đất Nước là nơi ta hò hẹn

Đất Nước là nơi em đánh rơi chiếc khăn trong nỗi nhớ thầm...

Đất và nước dường như tách riêng, và từng phần đều lại như đã tượng trưng cho những điều gần gũi nhất. "Là nơi anh đến trường" hay "là nơi em tắm" hàng ngày. Thế nhưng để rồi khi "ta hò hẹn" thành một đôi trọn vẹn thì cũng như đất nước gộp lại vẹn tròn lại thành một. Và có thể nói rằng với phát hiện mới mẻ này, Nguyễn Khoa Điềm đã chỉ ra rằng Đất nước không chỉ bên ta, xung quanh ta và còn có cả ở trong ta nữa.

Đất nước còn chính là nơi khởi đầu cho những câu chuyện xa xưa, cho những câu ca dao tục ngữ, điển tích điển cố và tất cả mọi sự sinh thành. Và hình ảnh đặc sắc "con chim phượng hoàng", "núi Bà Đen, Bà Điểm", "Lạc Long Quân Âu Cơ" là những minh chứng độc đáo cho đất nước hào hùng nghìn năm văn hiến của chúng ta. Nhớ về đất nước cũng như chính là một cách để ta có thể nhớ về cội nguồn, hiểu được vì sao chúng ta được sinh ra. Chính vì thế, đất nước trong ý niệm của Nguyễn Khoa Điềm còn là sự tiếp nối truyền thống:

Những ai đã khuất

Những ai bây giờ

Yêu nhau và sinh con đẻ cái

Gánh vác phần người đi trước để lại

Dặn dò con cháu chuyện mai sau...

Trong anh và em hôm nay

Đều có một phần đất nước

Biết bao thế hệ anh cha ta đã hi sinh, đã ngã xuống để bảo vệ đất nước, bảo vệ núi sông bờ cõi. Đó còn chính là cả một chiều dài lịch sử hào hùng rất tự hào của dân tộc ta. Chính vì thế, con cháu đời sau phải tiếp tục gìn giữ truyền thống ấy. Với một truyền thống yêu nước, thương nòi, luôn luôn sẵn sàng chiến đấu để bảo vệ non sông cho những thế hệ về sau. Và cho đến thời đại của ngày hôm nay, "trong và em" "đều có một phần đất nước". Dường như chính phần đất nước ấy là phần máu thịt, là một phần trách nhiệm phải giữ gìn và xây dựng, phần tình yêu để bảo vệ đất nước cho con cháu mai sau.

Vì có phải những người đã không quản ngại thân mình hy sinh cho đất nước, làm nên hình hài của đất nước cho nên:

Và ở đâu trên khắp ruộng đồng gò bãi

Chẳng mang một dáng hình, một ao ước, một lối sống ông cha

Ôi đất nước sau bốn nghìn năm đi đâu ta cũng thấy

Những cuộc đời đã hóa núi sông ta

Khi nói về 4000 năm lịch sử oanh liệt hào hùng của đất nước, Nguyễn Khoa Điềm không hề kể về những vương triều to lớn hay những anh hùng nổi tiếng mà lại nhấn mạnh "người làm ra đất nước" lại chính là những con người bình dị đời thường và họ là những người vô danh. Chính họ chứ không phải ai khác, không phải là một ông vua bà chúa nào, họ đã gìn giữ và truyền lại hạt lúa, ngọn lửa, tiếng nói, ngôn ngữ cho đời sau. Và từ chính những con người vô danh làm nên đất nước bao năm qua đã giúp tác giả khẳng định một chân lý:

Đất nước này là đất nước của nhân dân

Đất nước của nhân dân, đất nước của ca dao thần thoại

Đối với câu thơ sau, hai vế dường như song song nhân dân – đất nước lại càng khẳng định đất nước chính là kết tinh những giá trị tinh thần cao quý trong đời sống trí tuệ và tình cảm của nhân dân. Những giá trị ấy cũng như đã kết tinh lại trong những câu ca dao, tục ngữ, trong những câu chuyện thần thoại cổ tích của cha ông ta để lại. Và định nghĩa về đất nước đến đây vừa giản dị nhưng cũng vừa lớn lao, sâu sắc biết bao nhiêu.

Đất nước đã dường như đã được khẳng định là của nhân dân và cũng là của anh, của em, và:

Em ơi em Đất Nước là máu xương của mình

Phải biết gắn bó và san sẻ

Phải biết hóa thân cho dáng hình xứ sở

Làm nên Đất Nước muôn đời

Đoạn thơ thân tình như một lời nhắn nhủ thiết tha đằm thắm mà rất đỗi chân thành. Bởi sự sống của chúng ta không chỉ do cha mẹ sinh thành mà còn vì đất nước nuôi dưỡng. Chính vì thế mà trong mỗi chúng ta cần phải có trách nhiệm gìn giữ, phát triển nó và truyền lại cho những thế hệ tiếp theo.

Đất nước đã được xem là một đề tài, cảm hứng chủ đạo của thơ ca thời kì kháng chiến chống Mĩ. Nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm dường như cũng đã nhận thức sâu sắc vai trò và sự đóng góp to lớn của nhân dân trong cuộc đấu tranh trường kì và vô cùng ác liệt này. Chính vì thế có thể nói rằng tư tưởng đất nước của nhân dân từ trong văn học truyền thống đã được nhà thơ phát triển đến đỉnh cao, mang tính dân chủ sâu sắc. Dùng chất liệu văn hóa dân gian được sử dụng nhuần nhuyễn, biến đổi linh hoạt đầy sáng tạo chính là nét đặc sắc thẩm mỹ và thống nhất với "tư tưởng Đất nước của nhân dân, Đất nước của ca dao thần thoại" của bài thơ.

Tham khảo thêm:

[Dàn ý Đất Nước](#)

[Sơ đồ tư duy Đất](#)

[Soạn bài Đất Nước](#)

[Mở bài Đất Nước](#)

